A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2005. május 26. *

A C-77/04. sz. ügyben,

a polgári és kereskedelmi ügyekben irányadó joghatóságról és a határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény Bíróság által történő értelmezéséről szóló, 1971. június 3-i jegyzőkönyv alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Cour de cassation (Franciaország) a Bírósághoz 2004. február 17-én érkezett 2004. január 20-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Groupement d'intérêt économique (GIE) Réunion európéenne és társai**

és

a **Zurich España**, valamint

a **Société pyrénéenne de transit d'automobiles (Soptrans)**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: P. Jann tanácselnök, N. Colneric, J. N. Cunha Rodrigues (előadó), M. Ilešič és E. Levits bírák,

* Az eljárás nyelve: francia.

főtanácsnok: F. G. Jacobs,
hivatalvezető: K. H. Sztranc tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2004. december 8-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

— a GIE Réunion européenne és társai képviseletében M. Levis és V. Moissinac ügyvédek, a Groupement d'intérêt économique (GIE) Réunion européenne és társai képviseletében M. Levis ügyvéd,

— a Zurich España képviseletében P. Alfredo és G. Thouvenin ügyvédek,

— a francia kormány képviseletében G. de Bergues és A. Bodard-Hermant, meghatalmazotti minőségben,

— az olasz kormány képviseletében I. M. Braguglia, meghatalmazotti minőségben, segítője: P. Gentili avvocato dello Stato,

— az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében A.-M. Rouchaud-Joët, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2005. február 24-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a Dánia, Írország, valamint Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága csatlakozásáról szóló, 1978. október 9-i egyezménnyel (HL L 304., 1. o. és — módosított szöveg — 77. o.), a Görög Köztársaság csatlakozásáról szóló, 1982. október 25-i egyezménnyel (HL L 388., 1. o.), a Spanyol Királyság és a Portugál Köztársaság csatlakozásáról szóló, 1989. május 26-i egyezménnyel (HL L 285., 1. o.), valamint az Osztrák Köztársaság, a Finn Köztársaság és a Svéd Királyság csatlakozásáról szóló, 1996. november 29-i egyezménnyel (HL 1997. C 15., 1. o.) módosított, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény (HL 1972. L 299., 32. o., a továbbiakban: egyezmény) 6. cikke 2. pontjának és II. címe 3. szakasza rendelkezéseinek értelmezésére irányul.

2 A kérdés a Société pyrénéenne de transit d'automobiles (pireneusi gépjármű-tranzit társaság, a továbbiakban: Soptrans) biztosítói által a Zurich Seguros, jelenleg Zurich España (a továbbiakban: Zurich) ellen előterjesztett, a Soptrans által a General Motors Spanyolországnak (a továbbiakban: GME) fizetendő kártérítés biztosítótársaságok közötti megosztására irányuló, helytállás alapján való perbehívással kapcsolatos jogvitában merült fel.

Jogi háttér

3 Az egyezmény 2. cikkének első bekezdése kimondja:

„Ezen egyezmény rendelkezéseire is figyelemmel valamely szerződő államban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott szerződő állam bíróságai előtt perelhető."

4 Az egyezmény II. címének „Különös joghatóságok" elnevezésű 2. szakaszában szereplő 6. cikk 2. pontja az alábbiakat mondja ki:

„Ugyanezen alperes szintén perelhető:

[...]

2. harmadik félként szavatossággal vagy jótállással kapcsolatos vagy bármely más, harmadik fél perbevonásával folyó perben az eredeti eljárás bírósága előtt, kivéve, ha ezeket az eljárásokat kizárólag azzal a céllal indították, hogy a harmadik felet kivonják az ügyében egyébként joghatósággal rendelkező bíróság eljárása alól;

[...]"

5 A 7–12b. cikk az egyezmény II. címének „Biztosítási ügyekre vonatkozó joghatóság" elnevezésű 3. szakaszában található.

6 Az egyezmény 7. cikke így rendelkezik:

„Biztosítási ügyekben a joghatóságot e szakasz határozza meg a 4. cikk és az 5. cikk 5. pontjának sérelme nélkül."

7 Az egyezmény 11. cikke értelmében:

„A 10. cikk harmadik bekezdésében foglalt rendelkezések sérelme nélkül a biztosító csak annak a szerződő államnak a bíróságai előtt indíthat eljárást, ahol az alperes lakóhelye található, tekintet nélkül arra, hogy az alperes biztosítási kötvény jogosultja, biztosított vagy kedvezményezett. [...]"

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

8 Az alapügy tárgya a franciaországi székhelyű Soptrans társaság által új gépjárművek tárolására használt parkolóban 1990. augusztus 13-án bekövetkezett káresemény.

9 A Soptrans e gépjárművekben bekövetkezett kár tekintetében az AXA-hoz tartozó GIE Réunion européenne-nél van biztosítva, amely az Union des assurances de Paris, Winterthur jogutódja, amely a Neufchâteloise, Le Continent et Assurances Mutuelles de France jogutódja (a továbbiakban együtt: biztosítók), amelyek székhelye vagy fióktelepe egyaránt Franciaországban van.

10 Néhány károsodott gépjármű a GME tulajdonát képezte, és ezeket a spanyolországi székhellyel rendelkező Zurich társaság biztosította. A zaragozai bíróság (Spanyolország) előtt előterjesztett eljárás egyezséggel ért véget, amely alapján a Soptrans az okozott kár megtérítése címén 120 millió ESP-t fizetett a GME-nek, mint a károsodott gépjárművek tulajdonosának.

11 Ezen eljárással egyidejűleg a Soptrans eljárást indított biztosítói ellen a Tribunal de grande instance de Perpignan (Franciaország) előtt, annak érdekében, hogy a biztosítók biztosítsák a spanyol bíróság előtt indított eljárás következményeit.

12 A biztosítók erre — a francia biztosítási törvénykönyvnek a többszörös biztosítási helyzet esetén a különböző biztosítók által a biztosítottnak fizetendő kártérítés arányos elosztásáról szóló L. 121-4. cikke alapján — az említett bíróság előtt perbe hívták a Zurichet. A Zurich arra hivatkozott, hogy az ügyben eljáró francia bíróság helyett a székhelye szerinti barcelonai (Spanyolország) bíróság rendelkezik joghatósággal.

13 1999. február 2-i ítéletében a Tribunal de grande instance de Perpignan kimondta, hogy az egyezmény 6. cikkének 2. pontja alapján a francia bíróságoknak van

joghatóságuk. A Zurich e határozat ellen a Cour d'appel de Montpellier-hez fellebbezett, amely kimondta, hogy — mivel ebben az ügyben csak az egyezmény II. címe 3. szakaszának rendelkezései alkalmazhatók — a biztosítók által kért, helytállás alapján való perbehívás tárgyában az említett bíróságok nem rendelkeznek joghatósággal.

14 A biztosítók ezt a határozatot azon az alapon támadták meg a Cour de cassation előtt, hogy a többszörös biztosításon alapuló, helytállás alapján való perbehívás nem tartozik az egyezmény 11. cikkének hatálya alá, másrészt pedig az alapkérelem, illetve a helytállás alapján való perbehívás iránti kérelem közötti összefüggés nem szerepel az egyezmény 6. cikke 2. pontjának alkalmazási feltételei között.

15 Mivel a Cour de cassation úgy vélte, hogy ezen körülmények alapján a jogvita megoldásához az egyezmény értelmezése szükséges, felfüggesztette eljárását, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) Nem viszontbiztosítási szerződésen, hanem állítólagos többszörös vagy együttbiztosításon alapuló, helytállás vagy egyéb ok alapján való, biztosítók közötti perbehívás [...] a Brüsszeli Egyezmény II. címe 3. szakaszának rendelkezései alá tartozik-e, mint biztosítási ügy?"

2) A 6. cikk 2. pontja alkalmazandó-e a joghatóság megállapításakor a helytállás vagy egyéb ok alapján való, biztosítók közötti perbehívás esetén, és ha igen, alkalmazása attól függ-e, hogy az egyezmény 22. cikke szerinti keresetek között kapcsolat áll fenn, vagy legalábbis bizonyíték van az ilyen keresetek közötti, az eljáró bíróság megválasztásával kapcsolatos visszaélés hiányát igazoló kellő kapcsolatra?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

16 Az egyezmény II. címének 3. szakasza a biztosítási ügyekre irányadó különös joghatóságra vonatkozó szabályozást részletezi.

17 Az állandó ítélkezési gyakorlat alapján az említett szakasz rendelkezéseinek az azt előkészítő munkálatok alapján pontosított értelmezéséből következik, hogy a jogalkotó célja — garantálva annak lehetőségét, hogy a biztosított a biztosítóval ellentétben több joghatóság közül választhat, illetve annak kizárásával, hogy szerződésben a biztosító javára lehessen kikötni a joghatóságot — a biztosított védelme volt, mivel ez utóbbi az esetek többségében olyan előre meghatározott szerződést kap, amelyet már nem lehet módosítani, és amelyben a biztosított a gazdaságilag gyengébb fél (a 201/82. sz., Gerling és társai ügyben 1983. július 14-én hozott ítélet [EBHT 1983., 2503. o.] 17. pontja és a C-412/98. sz., Group Josi ügyben 2000. július 13-án hozott ítélet [EBHT 2000., I-5925. o.] 64. pontja).

18 Az anyagilag gyengébb és jogilag kevésbé tapasztalt szerződő fél védelme egyben azt is jelenti, hogy az egyezményben e célból előírt különös joghatósági szabályok nem vonatkoznak azokra a személyekre, akiknél ez a védelem nem indokolt (a fent hivatkozott Group Josi ügyben hozott ítélet 65. pontja).

19 Jelen esetben — mint az a Bírósághoz benyújtott iratokból is következik — a biztosítók a Tribunal de grande instance de Perpignan előtt a francia biztosítási

törvénykönyv L. 121-4. cikke alapján perbe hívták a Zurichet, mivel e rendelkezés kimondja, hogy többszörös biztosítási helyzet esetén a különböző biztosítók által a biztosítottnak fizetendő kártérítéshez való hozzájárulás céljából a biztosító — aki a biztosított által indított eljárás alperese — helytállás alapján perbe hívhatja a többi biztosítót.

20 Ezen körülmények között semmilyen különleges védelem nem indokolt a biztosítási szektorban a szakmabeliek közötti kapcsolat esetén, akik közül egyik sem tekinthető a többihez képest gyengébb helyzetben lévőnek.

21 Mint arra a főtanácsnok indítványának 17. pontjában helyesen rámutatott, ezt az értelmezést erősítik különösen az egyezmény 8., 10. és 12. cikkei is, amelyek egyértelműen a biztosítási kötvény jogosultja, a biztosított vagy a kedvezményezett által indított perekről szólnak; és ugyanezen egyezmény 11. cikke, amely a biztosítási kötvény jogosultja, a biztosított vagy a kedvezményezett ellen indított perekre utal.

22 Az egyezmény szerzői valójában azzal az előfeltevéssel éltek, hogy a II. cím 3. szakaszának rendelkezései csak akkor alkalmazandóak, ha a felek közötti viszony egyenlőtlen, és e célból olyan különös joghatósági rendszert határoztak meg, amely az anyagilag gyengébb és jogilag kevésbé tapasztaltnak tekintett félnek kedvez. Összességében tehát az egyezmény 12. cikkének 5. pontja minden olyan biztosítási szerződést kizár e védelmi rendszerből, amelyben a biztosított jelentős gazdasági erővel bír.

23 Ebből következően tehát mind a szóban forgó rendelkezések betűjének, mind azok szellemének és céljának is megfelel az a megállapítás, hogy helytállás alapján való perbehívás keretében e rendelkezések nem alkalmazhatók a biztosítók közötti kapcsolatra.

24 Az első kérdésre tehát azt a választ kell adni, hogy egy többszörös biztosításon alapuló, helytállás alapján való, biztosítók közötti perbehívás nem tartozik az egyezmény II. címének 3. szakaszában foglalt rendelkezések hatálya alá.

A második kérdésről

25 Az egyezmény 6. cikkének 2. pontja értelmében helytállás vagy egyéb ok alapján való perbehívás esetén az alperes csak akkor perelhető az eredeti eljárás bírósága előtt, ha az eljárást nem azzal a céllal indították, hogy a harmadik felet kivonják az ügyében egyébként joghatósággal rendelkező bíróság eljárása alól.

26 Az alapügyben a biztosítók arra az esetre hívták helytállás alapján perbe a Zurichet a Soptrans ügyét tárgyaló bíróság előtt, hogy ha őket a GME által az ellene indított eljárás következményeinek biztosítására kötelezik.

27 A Soptrans és a biztosítók által a Tribunal de grande instance de Perpignanhoz benyújtott kérelmeket az egyezmény 6. cikkének 2. pontja értelmében eredeti, illetve helytállás alapján való perbehívás iránti kérelemnek kell tekinteni.

28 Ezt a minősítést erősíti a polgári és kereskedelmi ügyekben irányadó bírósági joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról P. Jenard által készített jelentés (HL 1979. C 59., 1. o. és 27. o.) is, amelynek értelmében a helytállás alapján

való perbehívás iránti kérelmet „az alperes az eljárás során abból a célból terjeszti elő harmadik fél ellen, hogy az biztosítsa ezen eljárás következményeit".

29 Az egyezmény 6. cikke 2. pontjának alkalmazhatósága jelen esetben ugyanakkor azon feltétel teljesítésétől függ, amely szerint helytállás alapján való perbehívás iránti kérelmet csak akkor lehet előterjeszteni, ha annak nem célja, hogy a perbehívottat kivonják az ügyében egyébként joghatósággal rendelkező bíróság eljárása alól.

30 Tehát — mint arra egyrészt a Bizottság, másrészt indítványának 32. és 33. pontjában a főtanácsnok is rámutatott — az alapügyben szereplő két kérelem közötti kapcsolat magából a helytállás alapján való perbehívás iránti kérelmek jellegéből is következik.

31 Ugyanis alapvető összefüggés van egy biztosított káresemény következményeinek biztosítására a biztosító ellen indított kereset és e biztosító által egy másik, a feltételezés szerint ugyanezen eseményt biztosító biztosítótársaság hozzájárulása érdekében indított kereset között.

32 Az eredeti kérelmet tárgyaló nemzeti bíróság feladata ellenőrizni, hogy van-e ilyen összefüggés, és biztosítani, hogy a helytállás alapján való perbehívás iránti kérelem ne vonja ki a harmadik felet az ügyében egyébként joghatósággal rendelkező bíróság eljárása alól.

33 Ebből következően az egyezmény 6. cikkének 2. pontja az eljáró bíróság megválasztásával kapcsolatos visszaélés hiányának megállapításához szükséges összefüggés meglétén kívül semmilyen további összefüggés meglétét nem írja elő.

34 Ehhez hozzá kell még tenni, hogy az egyezmény 6. cikkének 2. pontja a helytállás alapján való perbehívás iránti kérelem vonatkozásában a joghatósággal rendelkező bíróság meghatározására szorítkozik, és egyáltalán nem vonatkozik a szigorú értelemben vett elfogadhatósági feltételekre, az eljárási szabályokkal kapcsolatban pedig a nemzeti bíróság által alkalmazott nemzeti szabályok az irányadóak (a C-365/88. sz. Hagen-ügyben 1990. május 15-én hozott ítélet [EBHT 1990., I-1845. o.] 18. és 19. pontja).

35 A nemzeti eljárási szabályok alkalmazása azonban nem járhat az egyezmény hatékony érvényesülésének sérelmével. A bíróság nem alkalmazhatja a nemzeti jog által előírt azon elfogadhatósági feltételeket, amelyek korlátoznák az egyezményben előírt, joghatósággal kapcsolatos szabályok végrehajtását (a fent hivatkozott Hagen-ügyben hozott ítélet 20. pontja).

36 A fenti megállapításokat figyelembe véve a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az egyezmény 6. cikkének 2. pontja annyiban alkalmazandó a többszörös biztosításon alapuló, helytállás alapján való perbehívás esetén, amennyiben az eredeti kérelem és a helytállás alapján való perbehívás iránti kérelem közötti kapcsolat alapján ki lehet zárni, hogy az eljáró bíróság megválasztásával kapcsolatban visszaélés történt.

A költségekről

37 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

1) **Többszörös biztosításon alapuló, helytállás alapján való, biztosítók közötti perbehívás nem tartozik a Dánia, Írország, valamint Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága csatlakozásáról szóló, 1978. október 9-i egyezménnyel, a Görög Köztársaság csatlakozásáról szóló, 1982. október 25-i egyezménnyel, a Spanyol Királyság és a Portugál Köztársaság csatlakozásáról szóló, 1989. május 26-i egyezménnyel, valamint az Osztrák Köztársaság, a Finn Köztársaság és a Svéd Királyság csatlakozásáról szóló, 1996. november 29-i egyezménnyel módosított, a polgári és kereskedelmi ügyekben irányadó bírósági joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló 1968. szeptember 27-i egyezmény II. címének 3. szakaszában foglalt rendelkezések hatálya alá.**

2) **Az egyezmény 6. cikkének 2. pontja akkor alkalmazandó többszörös biztosításon alapuló, helytállás alapján való perbehívás esetén, amennyiben az eredeti kérelem és a helytállás alapján való perbehívás iránti kérelem közötti kapcsolat alapján ki lehet zárni, hogy az eljáró bíróság megválasztásával kapcsolatban visszaélés történt.**

Aláírások